Koncepcia rozvoja školstva SR

Ak chceme hovoriť o koncepcii rozvoja školstva SR, musíme sa pozrieť na celý národohospodársky koncept, nazvem to pracovne plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja SR, ktorý bude spracovaný na konkrétne časové obdobie aj s plánovaným výhľadom. Koncepcia výchovnovzdelávacieho systému musí byť v synergii s konceptom rozvoja ostatných odvetví, t. j. hospodárstvo, IT sektor, poľnohospodárstvo, doprava, financie, životné prostredie, sektor služieb, zdravotníctvo, sociálna oblasť, vnútro, bezpečnosť, obrana, spravodlivosť cestovný ruch, kultúra, šport.

Spoločnosť tvoria ľudia a kvalitatívna úroveň spoločnosti závisí od ich **múdrosti, osobnostnej a odbornej vyspelosti**. K týmto cnostiam sa každý človek dopracúva postupne, získava ich v rodine a v existujúcom výchovnovzdelávacom systéme. Náš výchovnovzdelávací systém spotrebúva (1) nemalé finančné prostriedky a preto je veľmi dôležité, aby vykazoval **vysokú efektivitu** prejavenú v podobe osobnostnej a odbornej vyspelosti absolventov stredných a vysokých škôl. **Osobnostný potenciál, s ktorým pracuje náš súčasný výchovnovzdelávací systém, je veľký.** Obrázok vyjadruje pozíciu Slovenska v porovnaní 75 krajín sveta v hodnotení najvyššieho IQ v roku 2025.

Slovensko a jeho občania (s výnimkou „horných desaťtisíc“) sa nachádzajú v ťažkej ekonomickej, hospodárskej a sociálnej situácii. Za posledných 15-20 rokov spôsob vedenia politiky dokázal výrazne polarizovať spoločnosť. Obzvlášť v krízových situáciách, v jednej z nich sa práve nachádzame, je nutné mobilizovať potenciál a vnútorné rezervy. Zmeniť kurz nášho výchovnovzdelávacieho systému je beh na dlhé trate ale je nevyhnutný. A takýto koncept je možné spracovať rýchlo aj lacno, na Slovensku máme k dispozícii dostatok odborníkov z regionálneho, univerzitného a vedeckého prostredia, len ich nikto tam hore nepočúva. Zdôrazňujem, ide o tímovú prácu!

Vychádzajúc z uvedeného, Koncepcia výchovnovzdelávacieho systému, od predprimármeho vzdelávania, cez základné a stredné školy až po univerzitné vzdelávanie musí byť postavená na niekoľkých princípoch:

1. Celostné vzdelávanie

Výchovnovzdelávací proces je vedený tak, aby rozvíjal osobnostnú stránku dieťaťa až po maturitu

alebo univerzitu celostne, to znamená zvládnuť sám seba, prevziať zodpovednosť za svoje zdravie, vzdelanie, život, zabezpečenie zdravého potomstva, ...)

(1) Na vzdelávanie, výskum, vývoj a mládež by v roku 2026 malo ísť takmer 6,4 miliardy eur. Vyplýva to z návrhu štátneho rozpočtu, ktorý 10.10.2025 schválila vláda SR. Výdavky na regionálne školstvo na rok 2026 by mali predstavovať sumu 4,28 miliardy eur.

2. Učenie v súvislostiach

Proces výchovy a vzdelávania prebieha v súvislostiach, ak sa učí nejaký jav, spájajú sa poznatky z matematiky, fyziky, chémie spoločne, v súvislostiach. Podobne je to v biologických a spoločenských vedách. Neznamená to, ak v týchto sociálnoekonomických podmienkach niektorí pôjdu študovať do zahraničia, alebo začnú pracovať v zahraničí, že to je potrebné vnímať ako niečo negatívne. Dôležité je, aby sa vrátili, plodne využili akumulované vedomosti, zručnosti a zdroje a rozvíjali rodnú krajinu Slovensko. Takto vedený a pripravený žiak, mladý človek bude mať vyvinutý pocit byť potrebný. Byť potrebný pre svoj rod a národ.

3. Dosahovanie múdrosti

Celostným vzdelávaním viesť deti, študentov a mládež k dosahovaniu múdrosti. Múdry človek nie je náchylný na lži a manipuláciu. Múdry človek sa stará o svoju rodinu, deti, starých rodičov. Múdry človek prebral starostlivosť o svoje zdravie do vlastných rúk. Múdry človek sa neustále osbnostne a duchovne vyvíja. Múdry človek je cnostný, čestný a charakterný.

Najskôr je potrebné nastaviť ideologickú (filozofickú) stránku výchovnovzdelávacieho procesu a potom možno pristúpiť k technickej stránke, to znamená postupne prehodnotiť, definovať a realizovať:

- obsahovú stránku procesu (dnes štátny a školský vzdelávací program),
- faktor „univerzálny učiteľ“
- na úrovni stredných a vysokých škôl prispôsobiť učebné, študijné odbory potrebám plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja SR,
- optimalizáciu siete škôl,
- spôsob financovania (normatívne financovanie na žiaka),
- zriaďovateľskú pôsobnosť, kompetencia a metodické riadenie z jedného centra,
- funkčnosť výchovnovzdelávacieho procesu zabezpečenie spätnej väzby (napr. Štátna školská inšpekcia, Slovenská komora učiteľov), aby bolo možné celý proces efektívne vyhodnocovať a prijímať nevyhnutné korekcie,
- ďalšie, zatiaľ nedefinované skutočnosti.

„Univerzálny učiteľ“

Učitelia (nie hneď a nie všetci) musia mať univerzálne vedomosti , jednak kvôli zameniteľnosti, jednak kvôli poskytovaniu integrálnych vedomostí, aby vedeli odstrániť hranice medzi súvisiacimi predmetmi. „Univerzálny učiteľ“ je učiteľ, ktorý ovláda 3 – 5 predmetov. Takýto učiteľ si postupne sám formuje integrálny predmet. Učitelia sa neustále učia. Byť učiteľom znamená v prvom rade vychovávať človeka a až potom dávať vedomosti. Učitelia musia byť pedagógmi. Učitelia musia byť „flexibilní“, pretože celý systém školskej práce je veľmi dynamický, mobilný, flexibilný. „Práca s deťmi neznamená len viesť s nimi hodinu. Znamená to ju komplexne rozvíjať, žiť s nimi, myslieť s nimi, rozvíjať sa s nimi. Spoločne budovať nový život!“ „Učíme deti nebáť sa prekážok.“ „Učenie sa medzi dospelými a deťmi by malo byť vzájomné.“ „Učiteľ je dieťa aj dospelý zároveň. Ak nie je dieťaťom, nebude schopný s dieťaťom reagovať.“ „Skutočný učiteľ by mal ísť so študentmi v súlade, ale byť vpredu v múdrosti, v bohatstve morálnych a duchovných hodnôt. Mal by sa neustále venovať sebavzdelávaniu.“

(1) Na vzdelávanie, výskum, vývoj a mládež by v roku 2026 malo ísť takmer 6,4 miliardy eur. Vyplýva to z návrhu štátneho rozpočtu, ktorý 10.10.2025 schválila vláda SR. Výdavky na regionálne školstvo na rok 2026 by mali predstavovať sumu 4,28 miliardy eur.

Opakujem, takýto koncept je možné spracovať rýchlo a lacno, na Slovensku máme k dispozícii dostatok odborníkov z regionálneho, univerzitného aj vedeckého prostredia, Ministerstva školstva SR, regionálnych odborov školstva, NIVAM, ŠIOV, ..., ktorí sú platení zo štátnych alebo verejných zdrojov.

Táto koncepcia tvorí ideový základ pre novú Koncepciu rozvoja školstva SR. Ďalej bude potrebné pristúpiť k redefinovaniu technickej stránky koncepcie pre všetky druhy a typy škôl. Osobitnú pozornosť bude potrebné venovať problematike vzdelávania rómskej komunity.

Túto Koncepciu rozvoja školstva SR, tento ideový základ som spracoval pre blaho a rozvoj občanov Slovenka. Je mojim duševným vlastníctvom. Dávam ju k dispozícii všetkým človekom, ktorým záleží na našej svetlej spoločnej budúcnosti a zároveň ponúkam spoluprácu v tejto oblasti – výlučne pre blaho a rozvoj občanov Slovenska.

Prešov marec 2026 MH

(1) Na vzdelávanie, výskum, vývoj a mládež by v roku 2026 malo ísť takmer 6,4 miliardy eur. Vyplýva to z návrhu štátneho rozpočtu, ktorý 10.10.2025 schválila vláda SR. Výdavky na regionálne školstvo na rok 2026 by mali predstavovať sumu 4,28 miliardy eur.